

Enheten för EU:s inre marknad

YTTRANDE

2026-08-27 Dnr 2026/01137-2

Justitiedepartementet

Endast via e-post

Kommerskollegiums yttrande över SOU 2026:26 Digitala verktyg inom bolagsrätten – Genomförande av EU:s direktiv om ytterligare digitalisering inom bolagsrätten.

Er referens: Ju2026/01028

Sammanfattning av Kommerskollegiums yttrande

Kommerskollegium tillstyrker i huvudsak utredningens förslag för genomförande av EU:s direktiv om ytterligare digitalisering inom bolagsrätten.

Kommerskollegium ser positivt på förslag som stärker den digitala informationsdelningen mellan medlemsstaternas myndigheter och företagsregister. Ett effektivt digitalt informationsutbyte kan minska företagens administrativa börda och undanröja hinder vid gränsöverskridande etablering och verksamhet på den inre marknaden.

Kommerskollegium anser särskilt att engångsprincipen bör få ett så effektivt genomslag som möjligt. Företag bör som utgångspunkt inte behöva lämna uppgifter som redan finns tillgängliga för berörda myndigheter och register.

Kommerskollegium anser vidare att de digitala lösningar som utvecklas bör vara interoperabla och så långt som möjligt omfatta olika företagsformer. Regler och tekniska lösningar bör utformas så att omotiverade skillnader mellan företagsformer undviks.

Vid den närmare utformningen av de digitala förfaranden som följer av förslagen, exempelvis genom myndighetsföreskrifter eller teknisk utformning av Bolagsverkets e-tjänster, bör det säkerställas att förfarandena kan användas på ett icke-diskriminerande sätt även av personer och företag från andra medlemsstater i EU.

Kommerskollegium bedömer att Regeringskansliet inte behöver anmäla förslaget enligt direktiv (EU) 2015/1535 eftersom förslagen inte innehåller några tekniska regler. Vidare bedömer vi att förslaget bära anmälas enligt tjänstedirektivet i den utsträckning det har funnits utrymme för olika nationella lösningar för genomförandet.

Kommerskollegiums uppdrag

Kommerskollegium ansvarar för frågor som rör utrikeshandel, EU:s inre marknad och handelspolitik. Kommerskollegiums uppdrag är att verka för frihandel. Det innebär att vi verkar för fri rörlighet på den inre marknaden och för liberaliseringar av handeln mellan EU och omvärlden samt globalt.

Generella synpunkter

Kommerskollegium välkomnar inriktningen mot ökad digitalisering och ett förbättrat informationsutbyte mellan medlemsstaternas företagsregister. Gemensamma digitala lösningar kan förenkla för företag som etablerar sig eller bedriver verksamhet i flera medlemsstater och därmed bidra till en bättre fungerande inre marknad. Det bör bli enklare för företag att agera över gränserna inom EU förutsatt att reglerna utformas så att även personer och företag från andra medlemsstater kan nyttja de digitala lösningarna.

För att dessa fördelar ska realiseras är det viktigt att företagen inte belastas med krav på att lämna information som redan finns tillgänglig hos en myndighet eller i ett företagsregister. Informationsutbytet mellan myndigheter bör därför vara utgångspunkten när uppgifter redan finns tillgängliga och kan delas på ett rättssäkert sätt över hela EU.

Kommerskollegium ser mot denna bakgrund positivt på den utvidgade tillämpningen av engångsprincipen. Principen har särskild betydelse vid gränsöverskridande förfaranden, där företag annars riskerar att behöva lämna samma eller motsvarande uppgifter till myndigheter i flera medlemsstater.

Ett väl fungerande informationsutbyte förutsätter samtidigt att uppgifterna i de nationella registren och i de EU-gemensamma systemen är korrekta och aktuella. Systemen bör därför utformas så att ändringar i nationella register kan få genomslag i de EU-gemensamma systemen utan onödigt dröjsmål.

Kommerskollegium delar utredningens bedömning att regleringen initialt kan medföra ökade administrativa kostnader i samband med nya registrerings- och uppgiftskrav. Under en övergångsperiod finns dessutom en risk för ökad rapportering eftersom de tekniska systemen för automatiserat informationsutbyte ännu inte är fullt utvecklade. På längre sikt ser Kommerskollegium emellertid fördelar med harmoniserade digitala lösningar inom bolagsrätten i EU. Den verkliga nyttan för företagen är dock beroende av hur regleringen genomförs. För att de avsedda förenklingarna ska uppnås krävs att informationsutbytet fungerar effektivt och att uppgifterna i nationella och EU-gemensamma register är korrekta och aktuella. Annars finns en risk att nya digitala krav läggs ovanpå befintliga skyldigheter i stället för att ersätta dem. Kommerskollegium vill betona nödvändigheten av att beakta intressen hos företag från både Sverige och övriga EU.

Vid genomförandet av EU-direktiv bör nationella tilläggskrav så långt som möjligt undvikas när de inte är nödvändiga för att uppnå direktivets syfte. Även när ett direktiv lämnar ett nationellt handlingsutrymme måste detta utrymme utnyttjas med beaktande av den inre marknaden och den fria rörligheten för varor, personer, tjänster och kapital. Nationella krav som går utöver direktivets miniminivå kan medföra ytterligare administrativa eller regulatoriska bördor och därigenom försvåra gränsöverskridande verksamhet eller göra det mindre attraktivt för företag från andra medlemsstater att etablera sig eller bedriva verksamhet i Sverige. Det kan också skada interoperabiliteten mellan förfaranden i olika medlemsstater.

1.1 Europeisk digital identitetsplånbok

Kommerskollegium tillstyrker att den europeiska digitala identitetsplånboken ska kunna användas som medel för elektronisk identifiering i de förfaranden som omfattas av direktivet.

Kommerskollegium anser samtidigt att det finns skäl att eftersträva en så enhetlig reglering som möjligt för olika företagsformer. Utredningens förslag innebär att användningen av den europeiska digitala identitetsplånboken avgränsas till aktiebolag, trots att förordningen om vissa förfaranden vid registrering av aktiebolag och filialer föreslås utvidgas till att även omfatta handels- och kommanditbolag.

Skillnader mellan företagsformer kan skapa ytterligare komplexitet för företag och myndigheter och motverkar ambitionen att skapa enkla och sammanhängande digitala förfaranden. Den digitala identitetsplånboken bör i den utsträckning EU-rätten medger detta, gälla även vid förfaranden för handels- och kommanditbolag.

1.2 Engångsprincipen och informationsutbyte genom Bris

Kommerskollegium tillstyrker förslaget att Bolagsverket inte ska kräva in handlingar eller information om en utländsk stiftare när informationen redan finns tillgänglig genom systemet för sammankoppling av register, Bris.

Ett effektivt genomförande av engångsprincipen är viktigt för att minska företagens administrativa kostnader och underlätta gränsöverskridande etablering. Företag bör inte behöva fungera som informationsförmedlare mellan offentliga myndigheter när uppgifterna redan finns tillgängliga i offentliga register och kan överföras digitalt mellan myndigheterna.

Kommerskollegium anser därför att engångsprincipen bör vara vägledande även i den fortsatta utvecklingen av de nationella systemen för företagsinformation. När samma eller motsvarande uppgifter efterfrågas av flera myndigheter bör möjligheten till myndighetsgemensam informationsdelning och återanvändning av redan lämnade uppgifter prioriteras framför nya rapporteringskrav för företagen.

1.3 Digitalt EU-registreringsbevis

Kommerskollegium välkomnar införandet av ett standardiserat digitalt EU-registreringsbevis. Ett sådant bevis kan förenkla för företag att styrka sin registreringsstatus vid verksamhet och etablering i andra medlemsstater. Kostnadsfria lösningar bör utnyttjas i den mån det går för att göra förfarandet så tillgängligt för både fysiska och juridiska personer som möjligt. Kommerskollegium välkomnar ett förfarande där berörda aktörer kan hämta registreringsbevis digitalt, snarare än att alltid behöva ansöka om det. Om EU-registreringsbeviset kan hämtas automatiserat genom en digital tjänst bör utgångspunkten vara att tjänsten tillhandahålls kostnadsfritt i den mån detta är möjligt.

1.4 Digital EU-fullmakt

Kommerskollegium ser positivt på införandet av en digital EU-fullmakt. En standardiserad och digitalt verifierbar fullmakt kan minska behovet av nationella formkrav, legalisering och andra administrativa moment vid gränsöverskridande verksamhet.

Även när Sverige utnyttjar uttryckliga valmöjligheter i direktivet eller utformar nationella förfaranden för exempelvis EU-fullmakter och elektroniska registreringsförfaranden bör den gränsöverskridande dimensionen uppmärksammas. Utgångspunkten bör vara att nationella särkrav inte skapar dubbla regelbördor, tekniska eller administrativa trösklar eller andra hinder för företag som redan uppfyller relevanta krav i en annan medlemsstat. Detta ligger också i linje med direktivets syfte att underlätta gränsöverskridande bolagsrättsliga förfaranden och användningen av digitala verktyg inom unionen.

Det är viktigt att den e-tjänst som tas fram för utfärdande, ändring och återkallelse av EU-fullmakter utformas så att uppgifterna är aktuella och kan valideras av myndigheter i andra medlemsstater. Systemet bör också vara kompatibelt med den fortsatta utvecklingen av europeiska digitala identitetsplånböcker för såväl fysiska som juridiska personer.

1.5 Ensam aktieägare

Den föreslagna regleringen innebär att aktiebolag med endast en aktieägare ska anmäla uppgifter om aktieägaren till Bolagsverket för registrering. Utöver namn och födelsedatum som stadgas enligt direktivet, föreslås i utredningen att bl.a. person- eller samordningsnummer, organisationsnummer och vissa kontaktuppgifter ska lämnas. Som stadgas ovan bör behovet av sådana nationella tilläggskrav övervägas särskilt, bl.a. med hänsyn till etableringsfriheten och den gränsöverskridande rörligheten på den inre marknaden.

Särskilt bör man fråga om kraven fungerar lika väl när den ensamma aktieägaren är en fysisk eller juridisk person från en annan medlemsstat som saknar svenska identifieringsnummer. Reglerna bör inte utformas så att en gränsöverskridande ägarstruktur medför större administrativa svårigheter än en rent svensk struktur. Mot

bakgrund av etableringsfriheten och den fria rörligheten bör därför behovet av varje ytterligare uppgift vägas mot den administrativa belastningen och risken för hinder för gränsöverskridande verksamhet.

Anmälningsskyldighet

1.6 Anmälan av tekniska föreskrifter

Enligt 20 § 6 p. förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet ska Regeringskansliet anmäla förslag till författningar i enlighet med de procedurer som följer av Sveriges EU-medlemskap eller av andra internationella överenskommelser, bland annat enligt proceduren i anmälningsdirektivet för tekniska föreskrifter, (EU) 2015/1535.¹

Tekniska föreskrifter enligt anmälningsdirektivet är bl.a. krav på varors egenskaper eller provning, begränsningar av varuanvändning, bestämmelser om återvinning av varor samt vissa förbudsbestämmelser.² Tekniska föreskrifter kan även vara krav för digitala tjänster (informationssamhällets tjänster) t.ex. krav på den som tillhandahåller tjänsten, på tjänsten i sig eller på tjänstens mottagare.³

Tekniska föreskrifter som inte anmälts fast de borde ha gjort det, saknar rättsverkan och kan inte tillämpas mot enskilda.⁴ Tekniska föreskrifter som genomför EU-lagstiftning behöver inte anmälas, om inte ett utrymme till nationella lösningar har utnyttjats.⁵

Enligt den remitterade utredningen innebär förslagen i huvudsak ett genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2025/25 av den 19 december 2024 om ändring av direktiven 2009/102/EG och (EU) 2017/1132 vad gäller att ytterligare utvidga och uppgradera användningen av digitala verktyg och förfaranden inom bolagsrätten. Enligt artikel 7.1 a i direktiv 2015/1535 undantas nationella bestämmelser genom vilka medlemsstaterna uppfyller bindande unionsrättsakter från anmälningsplikten för tekniska föreskrifter. Förutsatt att inga ytterligare krav eller regler antas ovanpå den reglering som redan följer av det direktiv som ska införlivas.

Kommissionens vägledning framhåller att det måste finnas ett direkt samband mellan den bindande unionsrättsakten och den nationella bestämmelsen för att artikel 7.1 a ska vara tillämplig. Om EU-rätten lämnar medlemsstaten ett eget regleringsutrymme kan den nationella bestämmelsen fortfarande behöva anmälas.

¹ En annan procedur är den i enlighet med Världshandelsorganisationens (WTO) TBT-avtal (Agreement on Technical Barriers to Trade).

² Anmälningsdirektivet artikel 1.1 (c), (d) och (f).

³ Anmälningsdirektivet artikel 1.1 (e) och (f).

⁴ EU-domstolens dom i mål C-95/14, *UNIC* (2015) p. 29.

⁵ EU-domstolens dom i mål C-443/98, *Unilever* (2000) p. 29.

På detta stadie gör Kommerskollegium bedömningen att förslagen för genomförande av EU:s direktiv om ytterligare digitalisering inom bolagsrätten sannolikt inte behöver anmälas enligt direktiv 2015/1535 om tekniska regler. Förslagen bedöms falla utanför eller undantas från direktivets tillämpningsområde enligt artikel 7.1 a om implementering av bindande unionsrättsakter.

1.7 Anmälan av nya krav på tjänsteverksamhet

Av 20 § 6 förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet följer att Regeringskansliet ska anmäla förslag till författningar i enlighet med informationsförfaranden som följer av Sveriges medlemskap i EU. Ett sådant förfarande föreskrivs i tjänstedirektivet avseende nya eller förändrade krav på tjänsteverksamhet.⁶

Enligt den remitterade utredningen innebär förslagen i huvudsak ett genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2025/25 av den 19 december 2024 om ändring av direktiven 2009/102/EG och (EU) 2017/1132 vad gäller att ytterligare utvidga och uppgradera användningen av digitala verktyg och förfaranden inom bolagsrätten. Tjänstedirektivet gör inget undantag från anmälningsskyldigheten för nationella regler som genomför EU-rättsakter. Kommerskollegium anser därför att författningar som genomför EU-rättsakter bör anmälas.⁷ Undantag bör dock kunna göras då det inte finns utrymme för olika nationella lösningar för genomförandet.⁸

Mot denna bakgrund rekommenderar vi att de remitterande förslagen anmäls i den utsträckning det har funnits utrymme för olika nationella lösningar för genomförandet. Kommerskollegium anser att Justitiedepartementet är bättre att avgöra denna fråga. Vid osäkerhet rekommenderar vi att föreskrifterna anmäls.

I ett längre perspektiv är det värt att understryka att vid den närmare utformningen av de digitala förfaranden som följer av förslagen, exempelvis genom myndighetsföreskrifter eller teknisk utformning av Bolagsverkets e-tjänster, bör det säkerställas att förfarandena kan användas på ett icke-diskriminerande sätt även av personer och företag från andra medlemsstater.

Kommerskollegiums arbete med efterlevnad av EU:s inre marknadsregelverk visar tydligt på vikten av att skilja mellan formella krav och förfarandens faktiska tillgänglighet. Att ett förfarande inte är anmälningsskyldigt innebär inte i sig att den efterföljande tekniska eller administrativa utformningen saknar betydelse ur ett rörlighetsperspektiv. Ett tydligt exempel är att ett förfarande som i praktiken förutsätter svenska identifieringsuppgifter eller svenska tekniska lösningar kan skapa hinder för gränsöverskridande användare även om ett sådant krav inte framgår av den bakomliggande regleringen.

⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden, artiklarna 15.7 och 39.5.

⁷ Även Europeiska kommissionen har gett uttryck för denna ståndpunkt.

⁸ Ett exempel på detta kan vara en tariff som kopieras direkt in i nationell rätt.

Utformningen av hur krav kan ställas på identifiering, autentisering, kontaktuppgifter eller andra tekniska förutsättningar är särskilt relevant bl.a. gällande den närmare regleringen och tekniska utformningen av förfarandet för digital EU-fullmakt och registreringen av uppgifter om ensam aktieägare. Om sådana ytterligare krav införs genom föreskrifter eller andra bindande regler bör de bedömas särskilt mot tjänstedirektivet, inklusive bestämmelserna om förbjudna krav och, i förekommande fall, anmälningsskyldigheten enligt artiklarna 15.7 och 39.5.

Ärendet har avgjorts av enhetschefen Christofer Berg i närvaro av ämnesrådet Anna Graneli samt utredaren Ingrid Bäcklund, föredragande. I den slutliga handläggningen har även utredarna Karla Wixe och Jasmin Saleh deltagit.